

Språk, litteratur och kulturell identitet i Barentsregionen

Projektplan våren 2011

Tomas Lind

INNEHÅLL

Innehåll.....	2
Summary	3
Background.....	4
Needs and demans	6
Projektet; Språk litteratur och regional identitet i Barentsregionen.....	7
Overall objective and Aim.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Main activities Project focus	7
Specific Project objectives.....	7
Timetable - Action Plan.....	9
Target group.....	10
Project organisation	10
Scheme of Project organisation	11
How this project supports the ENPI programme.....	12
Utvecklingsförutsättningar	12

SAMMANDRAG

Under lång tid har Barentsregionens kulturella och merkantila centra samverkat och spelat en viktig roll för öst-västliga dialogen. Med Sveriges och Finlands inträde i EU och förändringarna i Ryssland, finns återigen goda förutsättningar för litteraturen och de kulturella centrumen att återta och stärka sin roll som drivkraft för utveckling och identitet i Barentsregionen.

En central uppgift är att kunna förnya mellanfolkliga band och stärka den nordliga identiteten på lokal och regional nivå. Trots språkliga skillnader mellan regionens sju språk, finns förenande likheter vad gäller natur och klimat, avstånd, ordlöshet och folklig tradition samt det provinsiella förhållandet till centralmakten. Bortsett från vissa framsteg i det snart 20 åriga samarbetet kvarstår fortfarande stora kulturella och mentala hinder, grundande på fördomar och bristande kunskap om levnadsförhållandena.

I detta sammanhang har litteratursamarbetet en central funktion att fylla genom att förbättra tillgången till varandras litteratur och samt att genom ökad litterär produktion bidra till ömsesidig förståelse, kulturell mångfald, gemenskap och en stark regional identitet.

För att bidra till denna utveckling genomförs projektet, ”*Språk, litteratur och kulturell identitet i Barentsregionen*”.

Projektet pågår i två år och genomförs under tiden 1/1 2012 till 31/12 2013.

Projektets syfte är att främja den kulturella mångfalden och stärka det kulturella samarbetet genom ökat samarbete mellan författare och översättare samt institutionell samverkan med regionens kulturella centrum och litterära organisationer.

Projektets riktas mot ökat samarbete och utveckling inom tre områden:

- Samarbete och aktiviteter mellan regionala aktörer och intressenter på språket och litteraturens område inom Barentsregionen
- Regionalt och internationellt kontaktskapande mellan författare, tolkar, översättare med flera.
- Etablering av internationellt ett nätverk för kvinnliga författare.

BAKGRUND

Historiskt återfinns många av Barentsregionens kulturella och merkantila centra vid flodmynningar, flodkorsningar eller deltaområden, strategiskt belägna för, kommunikationer, handel och kulturella kontakter, exempelvis: Arkhangelsk, Gammelstad/Luleå, Velsk, Överkalix, Murmansk, Rovaniemi, Oulu m.fl. Under lång tid har dessa centra kommunicerat och samverkat med varandra och därigenom spelat en viktig roll för den öst-västliga dialogen. Påverkad av 1900-talets konflikter har kontakten delvis varit bruten, men med Sverige och Finlands inträde i EU och förändringarna i Ryssland, finns återigen goda förutsättningar återskapa dialogen. I denna process har litteraturen och de kulturella centrumen att åter verka som drivkraft för utveckling och identitet i Barentsregionen.

De första stegen till litterära kontakter togs av Nordkalotträdet under 1980-talet och utvidgades under 1990-talet till Nordvästra Ryssland, främst via de årligt återkommande bibliotekskonferenserna.

BARENTS LITTERATURCENTER, (BLC)

Barents Litterature Centre ekonomisk förening, BLC, bildades år 2000, med syfte att tillvarata den mångkulturella situationen i Barents Euro Arktiska Region, samt att i ett nätverk av centra arbeta för erfarenhetsutbyte, kunskap och mångfald på litteraturens område.

BLC vill genom sin verksamhet förmedla uppdrag inom språk, litteratur, och kommunikation samt stimulera författare, översättare och tolkar att verka för dem som bor på de i de nordliga regionerna. Föreningen ska medverka till att skapa fler arbetstillfällen och förbättra utgivningsmöjligheterna för översättare och författare samt bidra till att stärka den nordliga identiteten och känslan av samhörighet.

Verksamheten har finansierats med stöd från Norrbottens läns landsting,, Överkalix kommun och med vissa projektbidrag från Statens Kulturråd. Föreningens kansli och verksamhetslokaler finns i Gamla prästgården, Överkalix, Sverige.

Föreningen anlitar för sin bokföring och ekonomiska uppföljning revisionsbyrån BFK Ekonomi AB i Överkalix.

För det internationella nätverksarbetet i Barentsregionen har centret sedan starten utvecklat två viktiga organ:

1. Barents Litteraturråd, bestående av 14 medlemmar, en representant för respektive författarförbund i regionen
2. Barents Litteraturting, ett öppet forum vars genomförande cirkulerar mellan regionerna.

BLC har tidigare bl.a. producerat och utgivit en Barentsantologi, *Där vägarna börjar*, på 300 sidor med 147 författare från 7 språkområden och 4 nationer,. Antologin har översatts till finska, ryska, norska, samiska och svenska.

Samarbetspartners

Litteratursamarbetet drivs i samarbete med ett flertal organisationer och institutioner, främst Nordnorsk författerlag, Samisk författerforening, två separata författarförbund i Murmansk, Karelen och Archangelsk, Nordkalottens litteratursällskap, kulturförvaltningarna i Nenets, Karelen, Murmansk och Archangelsk, Lapplands läns konstkommission, Rovaniemi kulturkontor, Överkalix kommun samt ett flertal av de regionala biblioteken.

BLC har som ekonomisk förening och med egen personal tidigare genomfört regionala, nationella, nordiska, och europeiska projekt inriktade på kulturellt och litterärt samarbete samt vissa biståndsinsatser.

Inom ramen för Interreg IVA Nords program har en förstudie genomförts under 2007-2008, *NORA – Nätverk för kvinnliga författare*, med uppgift att utreda förutsättningar för skapande av ett kvinnligt författarnätverk i Barentsregionen (KA 0238). Förstudien har inventerat vilka kvinnliga författare som vill delta samt förslagit att idén vidareutvecklas i ett Kolarctic ENPI projekt.

BEHOV OCH ÖNSKAN

Barentsregionen består av fyra länder inom vilka det talas och skrivs på sju olika språk; svenska, finska, norska, ryska, samiska, nenetsiska och meänkieli. Den skönlitterära bokproduktionen riktar sig främst till vuxna och barn men också en växande manusproduktion efterfrågas för serier, teater, film, radio och TV. Därutöver finns ett betydande och folkligt förankrat amatörskrivande inom alla genrer.

Inom respektive region/språkområde finns ett biblioteksnätverk, en förhållandevis utvecklad infrastruktur för litteratur, främst inriktad på läsande och konsumtion av böcker och tidskrifter. Därutöver finns ett antal författarförbund, intresseföreningar och litteratursällskap samtliga svagt organiserade och med ytterst begränsade resurser för produktion och projektinsatser. För det gränsöverskridande samarbetet saknas en fungerande struktur för samarbete och produktionsutveckling inom området. Initiativet BLC är det första steget i en sådan utveckling.

I tider av minskat statligt produktionsstöd har den regionalt baserade bokutgivningen under senare år avtagit, i synnerhet produktion riktad till barn och ungdom. För att uppnå grannlands- och Barentssamarbetets mål behövs en gränsöverskridande litterär produktion för att öka allmänhetens kunskap om regionens livsbetingelser, geografi, natur, kultur samt historia och men även för ett ökat arbete för översättning och spridning av elementär nationell och regional skönlitteratur.

Nätverksbyggande inom kultur- och litteraturområdet förbättrar människornas kunskaper om det historiska och kulturella arvet samt utvecklar en gemensam identitet och förändrad attityd grannländerna emellan. För detta krävs en ökad kunskap om kulturella likheter och skillnader. Tillgången till en gemensam kulturskatt och kunskap om regionala förhållanden, är centrala och nödvändiga komponenter i en strävan mot ömsesidig förståelse, samarbete och gemensam identitet i Barentsregionen.

Samarbete mellan lokala/regionala författare och kulturella centra är en utmärkt plattform för att intensifiera samarbete ”människa till människa”. Kulturhusen erbjuder kulturarbetare färdiga arenor för att nå ut till en stor publik, men också för att knyta nya kontakter med kollegor. Arrangörer har ett gemensamt intresse av att samverka sinsemellan för att öka utbudet och kvalitén på sin egen programverksamhet. Ett ökat publikt utbyte mellan författarförbunden är också ett effektivt sätt att förbättra den allmänna kunskapen om respektive region och ort som också bidrar till ökad turism och handel.

PROJEKTET; SPRÅK LITTERATUR OCH REGIONAL IDENTITET I BARENTSREGIONEN

För att utveckla det folkliga samarbetet, en gemensam identitet och positiva attityder mellan grannländerna krävs en ökad kunskap om kulturella likheter och skillnader. Tillgången till gemensamma historier och berättelser, kunskap om förhållande i grannländerna förmedlade genom böcker, filmer och teaterföreställningar är centrala och nödvändiga komponenter i en strävan mot förståelse, samarbete och en gemensam identitet

Genom gränsöverskridande samarbete mellan författare inom alla genrer, översättare och tolkar, intressegrupper, organisationer, myndigheter och företag verksamma inom språket och litteraturens område skapas förutsättningar för en positiv utveckling av hela Barentsregionen.

Projektets övergripande syfte är att grundlägga förutsättningar för en gemensam litterär institution för samarbete och produktion i Barentsregionen.

HUVUDAKTIVITETER OCH PROJEKTFOKUS

Genom detta projekt sammanförs regionala aktörer till en gemensam kraftsamling för att utveckla det inomregionala samarbetet på språket och litteraturens område.

Författare inom alla genrer, tolkar och översättare från de olika länderna förs samman för olika kontaktskapande och kunskapsuppbyggande aktiviteter inom och mellan de olika länderna.

Ett särskilt nätverk för kvinnliga författare mellan de olika länderna ska byggas upp.

SÄRSKILDA PROJEKT

A. Nätverkskontakter mellan Barentsregionens författarförbund, intresseföreningar och litteratursällskap

De regionala aktörerna; Committee on Culture and Arts, Murmansk Regional Administration, Arts Council of Lapland, Arts Council of Oulu Region, Norrländska Litteratursällskapet Sweden, Nordnorsk Författarlag och Narvik Bibliotek, vilka också utgör projektets styrgrupp, samlas regelbundet under projekttiden för att gemensamt arbeta med frågor om utveckling och förstärkning av det internationella samarbetet. Genom dessas position i det regionala kulturlivet, deras nätverk och påverkansmöjligheter skapas den stabila grund som är nödvändig för den fortsatta utvecklingen även efter projekttiden.

- De regionala aktörerna möts vid sju tillfällen under projekttiden för gemensamma utvecklingsseminarier.
- En webbsida uppgift att förmedla information om projektet och framförallt mellan projektets aktörer etableras.

- En färdbeskrivning, Road Map, där medverkande aktörer och finansörer identifieras samt aktuell tidplan och förslag till verksamhetsplan presenteras.

B . Författare inom alla genrer, tolkar och översättare från de olika länderna förs samman för olika kontaktskapande och kunskapsuppbyggande aktiviteter inom och mellan de olika länderna

- Genomföra ett forum/litteraturting för projektets målgrupper och samtliga medaktörer .
- Internationella möten/seminarier för olika genrer inom området litteratur och språk. Exempel på teman kan vara:
 - unga musiktextförfattare och poeter
 - seriemanusförfattare/serietecknare
 - barnböcker, skol- och utbildningslitteratur
 - manusskrivande för film och teater

B. Ett nätverk för samarbete mellan kvinnliga författare/översättare från respektive land inkl Sapmi.

- Inventering av aktuella verksamma kvinnliga författare och översättare intresserade av att ingå i nätverket.
- Rekrytering av projektledare/koordinator i de medverkande länderna.
- Genomföra nationella nätverksbyggande kontaktverksamheter som författarutbyte på individnivå och temastudier i mindre grupper.
- Genomföra kunskapsuppbyggande aktiviteter på nationell och internationell nivå för att bredda sitt författarskap och utveckla sin litterära produktion.
- Utarbeta kommunikationsplan och genomföra marknadsföringsinsatser för att synliggöra nätverkets aktörer och deras produktion.

AKTIONSPLAN

	2012												2013											
	1	2	2	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	13	11	12
Project leader																								
Steering group seminars																								
Project web site																								
Road map - plan för fortsatt verksamhet																								
Litteraturtug 2013																								
Internationella seminarier med olika teman																								
Koordinator nätverk Sverige																								
Koordinator nätverk Finland																								
Koordinator nätverk Norge																								
Koordinator nätverk Ryssland																								
Nationella seminarier nätverket Sverige																								
Nationella seminarier nätverket Finland																								
Nationella seminarier nätverket Ryssland																								
Nationella seminarier nätverket Norge																								
Internationella seminarier nätverket																								
Kommunikation och marknadsföring, nätverket																								
Följeforskning/utvärdering																								

Projektet avslutas med slutrapport inkluderande följeforskarens utvärdering.

MÅLGRUPP

Projektets målgrupp utgörs av:

- Barentsregionens författarförbund, intresseföreningar och litteratursällskap samt andra intressegrupper inom litteratur och språk
- författare inom alla genrer, översättare och tolkar
- arrangörer av publika arrangemang och producenter inom litteratur, teater, film, utställningar med mera
- kvinnliga författare/översättare från respektive land inkl Sapmi
- förlag och litterära företag.

PROJEKTORGANISERING

Lead Partner:

Sverige: Barents Literature Centre (BLC) Överkalix

Medsökande :

Ryssland: Committee on Culture and Arts, Murmansk Regional Administration

Finland: Arts Council of Lapland and Arts Council of Oulu Region

Sverige: **Norrländska Litteratursällskapet**, Överkalix kommun

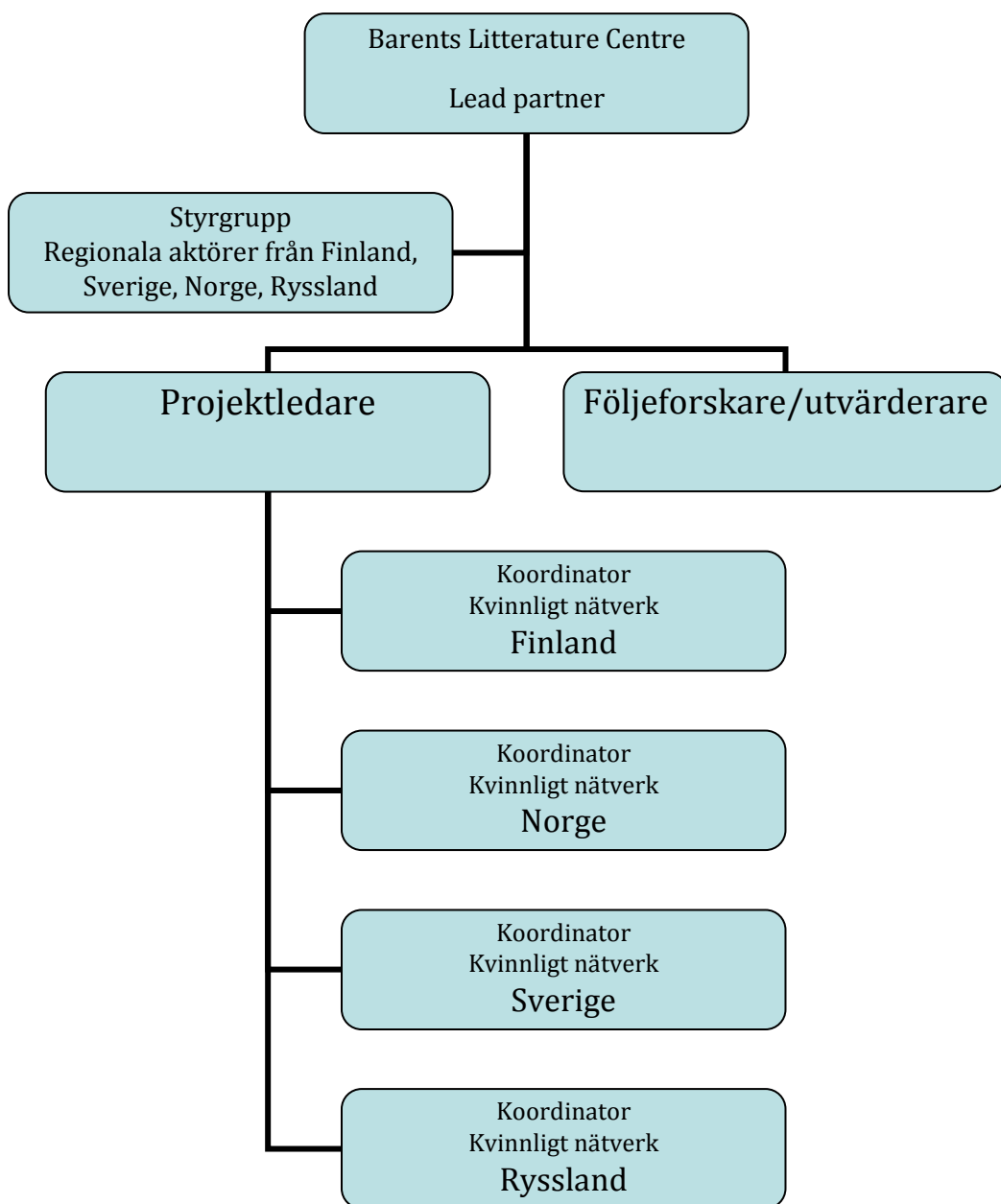
Norge: Nordnorsk forfatterlag, Narvik/Vadsö kommun bibliotek

Medaktörer:

Övriga intressenter, kulturhus., kulturella centra, organisationer, företag, myndigheter med flera kan in gå i projektet som medaktörer och deltagare.

De regionala aktörerna; Committee on Culture and Arts, Murmansk Regional Administration, Arts Council of Lapland, Arts Council of Oulu Region, Norrländska Litteratursällskapet Sweden, Nordnorsk Författarlag och Narvik Bibliotek, vilka också utgör projektets styrgrupp, samlas regelbundet under projekttiden för att gemensamt arbeta med frågor om utveckling och förstärkning av det internationella samarbetet. Genom dessas position i det regionala kulturlivet, deras nätverk och påverkansmöjligheter skapas den stabila grund som är nödvändig för den fortsatta utvecklingen även efter projektiden.

PROJEKTORGANISATION

PROJEKTETS SAMVERKANDE MED ENPI PROGRAMMET

Projektet samverkar med ENPI programmets prioriterade område 3 och syftar till identitetsskapande och människa-till-människa samarbete samt att öka institutionella kontakter med regionens kulturella centra/kulturhus. Konkreta resultat av projektet och dess nätverk är att uppnå samproduktion och därigenom bidra till en ökad kulturell mångfald på litteraturområdet och öka antalet gemensamma evenemang och antalet personer som deltar i kulturevenemang.

UTVECKLINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

Lokal attraktivitet är en väsentlig del i en slagkraftig utvecklingsstrategi. En Orts förmåga att skapa attraktiva betingelser för människor och företag är avgörande för utvecklingen. Exempel på sådana betingelser är bland annat livskvalitet, kreativitet, kompetens, entreprenörskap, tolerans, jämställdhet och öppenhet.

Barentsområdet har flera unika särdrag som kan användas för att skapa en positiv bild av regionen, exempelvis intressanta naturmiljöer, internationellt utbyte, kulturell mångfald, konkurrenskraftiga företag och unika naturtillgångar.

Fortsatt utveckling av regionens näringsliv och tillväxtområden är i hög grad beroende av effektiva nätverk. De offentliga aktörerna kan tillsammans verka för att strategiska satsningar inom olika politikområden interageras bättre och ger en effektivare nyttoanvändning och bästa möjliga förutsättningar för en hållbar tillväxt i området.

Genom att använda områdets unika kultur och särart och ytterligare förstärka den lokala attraktionskraften, kan förutsättningar skapas för fortsatt stark tillväxt inom besöksnäring, handel och evenemang. Kulturella upplevelser och kreativa näringar är tillväxtområden med stora förutsättningar att utvecklas och bidra till en ökad regional konkurrenskraft och sysselsättning. Hållbar näringslivsutveckling och användning av natur- och kulturmiljön som drivkraft för ekonomisk tillväxt är något som blir allt viktigare. Kultursektorn kan bidra betydligt mer till lokal och regional utveckling än vad den gör i dagsläget.

Kulturella tjänster och evenemang ökar efterfrågan inom de kreativa näringarna som t ex design, arkitektur, musik, ljud och ljus, film och dans upplevelseproduktion mm. Dessa har en positiv inverkan på den lokala utvecklingen, dels på grund av en egen tillväxtpotential och dels till följd av kopplingen till andra verksamheter såsom transporter, hotell, restauranger, handel med mera.

De kreativa näringarna är oförutsägbara och uppkommer oftast i mötet mellan dåtid, nutid och framtid samt mellan tidigare skilda ämnen och miljöer. Festivaler och minoritetskulturer som i egen regi eller i samverkan med andra

entreprenörer, utgör goda förutsättningar för att nya produkter kan skapas inom de kreativa näringarna.

För att turismen och de kreativa näringarna ska utvecklas behövs en effektivare samverkan och produktionsutveckling inom kultursektorn. De ideella krafterna, entreprenörerna och de kulturella institutionerna står för en stor del av innehållet i de aktiviteter som behövs för att utveckla kvalitativa produkter och attrahera turister och besökare. Upplevelseproducenter, besöksnäring och företag inom den kreativa sektorn är därför beroende av ett ökat samarbete med ideella och offentliga aktörer.

Kustregionens handelscentra har fortsatt stora möjligheter att utveckla kulturturism från Norge, Finland och Ryssland, främst baserad på en kombination av handel, konst, kultur, rekreation, natur och nöjen.